

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน
กลุ่มหนองทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 4

EDUCATIONAL MANAGEMENT ACCORDING TO THE SUFFICIENCY ECONOMY
PHILOSOPHY: A CASE STUDY OF NONG KUNG SAND MOON SCHOOL CLUSTER,
KHON KAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

วุฒิพงษ์ คำนะ¹, ดร.บุญจักรวาล รอดบำเรอ²

Wutthiphong Khamna¹, Dr. Boonjakrawan Rodbamroen²

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันรัชต์ภาคย์

Abstract

The research titled " Educational Management According To The Sufficiency Economy Philosophy: A Case Study Of Nong Kung Sand Moon School Cluster, Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4" aims to study the management of schools based on the philosophy of sufficiency economy in the Nongkungsaimaun school group. The study focuses on five aspects of management: moderation, reasonableness, immunity, knowledge-based management, and ethical and moral management.

The sample group consisted of 98 teachers from schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4 in the academic year 2024. Data collection was conducted through questionnaires, and the data were analyzed using statistical software to calculate means and standard deviations.

The findings revealed that the overall level of school management based on the philosophy of sufficiency economy was high. The aspect with the highest mean was knowledge-based management, followed by ethical and moral management. The aspect with the lowest mean was reasonableness. policy recommendations indicate that knowledge-based management is a crucial factor in enhancing the efficiency of school management. It is recommended to promote the use of knowledge in decision-making and planning. Additionally, the aspect of reasonableness should be developed to be clearer and more effective to ensure comprehensive and sustainable school management based on the philosophy of sufficiency economy.

Keywords: Educational institution administration, The philosophy of sufficiency economy, Morality and Ethics

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง "การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนกลุ่มหนองกงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มหนองกงทรายมูล โดยเน้นการบริหารงานใน 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างความพอประมาณ การบริหารงานโดยใช้เหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน การบริหารงานบนฐานของความรู้ และการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 98 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยการแจกแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม ส่วนด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานบนฐานของความรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา และควรส่งเสริมการใช้ความรู้ในการตัดสินใจและวางแผนงาน นอกจากนี้ ควรพัฒนาการบริหารงานโดยใช้เหตุผลให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสมบูรณ์และยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, คุณธรรมและจริยธรรม

บทนำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชทานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยเน้นความสมดุล ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความสำนึกในคุณธรรม การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอที่จะต่อต้านและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้ เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมดุลสมผลมีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและ การบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มี ความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิต ที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560: 4)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นนโยบายสำคัญในแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, (2563: 56) โดยได้ออกเป็นแนวปฏิบัติชัดเจนผ่านสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ให้สถานศึกษาทุกแห่งบูรณาการหลักปรัชญานี้ใน 4 มิติ

หลัก ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร 4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2564: 12-15

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้ดำเนินการส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน 4 ด้าน คือ 1) การบริหารงานวิชาการมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้กระบวนการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมของโรงเรียน มีเป้าหมายให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่บนทางสายกลางและความไม่ประมาท ยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพและนำแนวทางไปใช้ปฏิบัติในการดำรงชีวิต 2) การบริหารงบประมาณ มุ่งพัฒนาคุณภาพด้านการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ใช้การดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายให้สถานศึกษาตั้งอยู่บนทางสายกลางและความไม่ประมาท ยึดหลักความพอประมาณในการบริหารงบประมาณตามความจำเป็นและเหมาะสม ใช้ความมีเหตุผลเพื่อช่วยในการตัดสินใจโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเพื่อเตรียมพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ 3) การบริหารงานบุคคล มุ่งพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้เล็งเห็นประโยชน์และเต็มใจปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวอย่างมีความสุขและภาคภูมิใจ และ 4) การบริหารทั่วไป มุ่งพัฒนาบริหารงานในองค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามแผนการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่วางไว้ โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว รวมถึงเงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับความพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน คือเงื่อนไขความรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. 2565: 7)

กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจตระหนักถึงความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนกลุ่มหนองกงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามแนวคิดของ จุฑามาศ สำราญกิจ (จุฑามาศ สำราญกิจ. 2564: 357) ได้แก่ 1. ด้านการสร้าง ความพอประมาณ 2. ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล 3. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน 4. ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้ และ 5. ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อเป็นข้อมูลและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการวางแผนการบริหารงานด้านต่าง ๆ ใช้ควบคู่กันทั้งการดำรงชีวิตและการดำรงหน้าที่การงานให้คงเป็น “พระราชปรัชญา” “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่ดำรงอยู่บนทางสายกลางที่ดำรงคงไว้ซึ่งความ “ยั่งยืน” ตลอดไปปัญหาเชิงพื้นที่หรือเชิงปัญหาเชิงสถานการณ์ (Main Idea)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนกลุ่มหนองกงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนกลุ่มหนองกงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ขอบเขตการวิจัย (18pt)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนกลุ่มหนองกงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามขอบข่ายใน 5 ด้าน (จุฑามาศ สำนวนกิจ. 2564: 357) คือ ได้แก่ 1. ด้านการสร้างสภาพพอประมาณ 2. ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล 3. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน 4. ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้ 5. ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนหนองกงทรายมูล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 132 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาในครั้งนี้ศึกษากลุ่มโรงเรียนหนองกงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ปีการศึกษา 2566

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ปรียานุช พิบูลสราวุธ (2560: 15) เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มี การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งมั่นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนามากล่าวคือ เป็นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560: 43) ได้ให้คำจำกัดความ เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิคณะหนึ่งติดตามพระราชดำรัสและพระราชกระแสอย่างใกล้ชิดและนำมาเรียบเรียงก่อนนำขึ้นกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำออกเผยแพร่มีใจความว่า “ปรัชญาแบบเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์”

สรุปได้ว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง“ปรัชญาแบบเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

แนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2559: 23) การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษายึดหลักการ แนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้ 1. การจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริม

ให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ 2. แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน (Whole School Approach: WSA) การพัฒนาทั้งโรงเรียนเป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (full participation) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันอย่างเป็นระบบโดยมีการดำเนินการอย่างครอบคลุมในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การพัฒนาทั้งโรงเรียนมีขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นสำรวจ (E-explore) 2. ขั้นสนทนา แลกเปลี่ยนความคิด (C-converse) 3. ขั้นการวางแผน (P-plan) 4. ขั้นลงมือปฏิบัติตามแผน (I-implement) 5. ขั้นประเมินผลการดำเนินงาน (E-evaluation) 6. ขั้นการปรับปรุงแผนงาน (R-revision) 20

ปรัชญา เวสารัชช์ (2559: 25) การพัฒนาทั้งโรงเรียน มีลักษณะสำคัญดังนี้ 1. การบูรณาการเข้าสู่ระบบงาน (Built-in) เป็นการนำเรื่องที่ต้องการนำเข้าสู่ระบบโรงเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานและภาระงานที่ทำอยู่ปกติ 2. การจัดให้ครบวงจร (Complete Cycle) โดยนำเรื่องที่ต้องการเข้าไปในขั้นตอนต่าง ๆ ของระบบและภาระงานตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงานและการประเมินผล 3. การพัฒนาให้ครอบคลุมทุกส่วนของระบบโรงเรียน (Total Development) โดยให้เรื่องที่ต้องการพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของทุกองค์ประกอบของโรงเรียน 4. การกำหนดปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirement) ที่เอื้อต่อการพัฒนาเพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมของเรื่องที่ต้องการ เช่น ระบบงาน กระบวนการทำงาน บุคลากรและโครงสร้างของโรงเรียนทางกายภาพ เป็นต้น 5. ส่งเสริมให้พัฒนาดตนเอง (Self Development) โดยให้ฝ่ายต่าง ๆ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องประเมินตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานและพัฒนาตนเองในเรื่องนั้นอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาอย่างต่อเนื่องดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนางานวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle) คือ เป็นการบริหารอย่างมีระบบตามกระบวนการคุณภาพ PDCA ที่มีการวางแผน (Plan) ลงมือปฏิบัติ (Do) ตรวจสอบประเมินผล (Check) และกำหนดมาตรฐานและปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Act) 6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (Full Participation) โดยให้ทุกฝ่ายทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเรื่องนั้น บนพื้นฐานของความเข้าใจ การยอมรับและตระหนักในความสำคัญการจัดการในลักษณะดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการปฏิบัติงานที่เป็นองค์ประกอบหลักของงานในโรงเรียน คือการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมในโรงเรียนและกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชน

สรุปได้ว่าแนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

การบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2559: 33) ได้เสนอว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้หลังสู่สถานศึกษาควรเริ่มการพัฒนาหลักสูตร โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1. จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างบูรณาการและต่อเนื่อง 2. จัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3. จัดทำหลักสูตรให้ต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา 4. กำหนดกลไกส่งเสริมให้ครูมีแนวคิดและดำเนินชีวิตสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5. กำหนดหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันอุดมศึกษามาผลิตครู

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2559: 30) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการว่าเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สรุปได้ว่าการบริหารโดยยึดหลักการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การบริหารโดยอยู่บนฐานของคุณธรรมและจริยธรรม คือ การดำเนินงานที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม มีความซื่อสัตย์โปร่งใส

รับผิดชอบต่องานที่ทำหรือได้รับมอบหมายเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว รวมถึงส่งเสริมคนในองค์กรให้เข้าถึงคุณธรรมจริยธรรม

จากการทบทวนทฤษฎี/วรรณกรรม/แนวความคิด

การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การบริหารสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ตามกรอบแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านการสร้าง ความพอประมาณ ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล ด้านการสร้าง ภูมิคุ้มกัน ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้และด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรม และ จริยธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนกลุ่มหนองงูเห่ารายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนหนองงูเห่ารายมูล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 132 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนหนองงูเห่ารายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 98 คน โดยการกำหนดขนาดของตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) และการเลือกตัวอย่าง (Sampling technique) 5)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอลงชื่อจากบัณฑิตศึกษา สถาบันรัชต์ภาคย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มหนองงูเห่ารายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 98 ชุด จากทั้งหมด 9 โรงเรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มหนองงูเห่ารายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ทุกโรงเรียนเพื่อเก็บข้อมูล
3. เก็บแบบสอบถามคืนของแต่ละโรงเรียน เมื่อครบกำหนดส่ง
4. หากมีโรงเรียนใดยังไม่ส่งแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ติดตามเพื่อขอรับแบบสอบถามคืน
5. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำผลการตอบไปจัดกระทำตามกระบวนการวิเคราะห์ ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) มีข้อความจำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติจำนวน และร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน
กลุ่มหนองกุงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติ
ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=98)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	3	3.06
ระหว่าง 30 – 40 ปี	33	33.67
ระหว่าง 41 – 50 ปี	47	47.96
มากกว่า 50 ปี	15	15.31
รวม	98	100.00
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	3	3.06
ระหว่าง 30 – 40 ปี	33	33.67
ระหว่าง 41 – 50 ปี	47	47.96
มากกว่า 50 ปี	15	15.31
รวม	98	100.00
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	52	53.06
สูงกว่าปริญญาตรี	46	46.94
รวม	98	100.00
ประสบการณ์ทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	3	3.06
ระหว่าง 5 – 10 ปี	19	19.39
มากกว่า 10 ปี	76	77.55
รวม	98	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 98 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 47.96 รองมาอายุระหว่าง 30 – 40 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 33.67 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 53.06 ประสบการณ์ทำงาน ส่วนใหญ่ มากกว่า 10 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 77.55

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนกลุ่มหนองกงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนกลุ่มหนองกงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง		ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง			
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	ด้านการสร้างความพอประมาณ	3.67	0.58	มาก	4
2	ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล	3.57	0.58	มาก	5
3	ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน	3.67	0.59	มาก	3
4	ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้	3.90	0.53	มาก	1
5	ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม	3.85	0.58	มาก	2
ภาพรวม		3.73	0.60	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนกลุ่มหนองกงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.73$, S.D.=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนกลุ่มหนองกงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้ ($\bar{x}=3.90$, S.D.=0.53) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{x}=3.85$, S.D. =0.58) และส่วนอันดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล ($\bar{x}=3.57$, S.D. =0.58)

อภิปรายผล

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนกลุ่มหนองกงทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

1. ด้านการสร้างความพอประมาณ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พัฒนาหลักสูตรโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม เพื่อความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีความตระหนักถึงบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และมีการร่วมมือจากหลายภาคส่วน ซึ่งช่วยให้สามารถออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล บุญธรรม ปี พ.ศ. 2560 เรื่อง การบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับชุมชน และการคำนึงถึงความคุ้มค่าในการบริหารจัดการศึกษา เป็นแนวทางที่โรงเรียนดำเนินการในระดับมาก ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สรรวจทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อนำมาช่วยในการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเข้าถึงและรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องอาศัยเวลา ความร่วมมือจากชุมชน และบุคลากรที่มีทักษะในการสื่อสารและถอดองค์ความรู้ ซึ่งอาจยังมีข้อจำกัดในบางโรงเรียน สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ พัชร กัลลสอน ปี พ.ศ. 2559 เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ ศึกษาาระดับและปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ และขาดการมีส่วนร่วมจากบุคคลภายนอกสถานศึกษาอย่างทั่วถึง

2. ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บริหารงานแบบมีส่วนร่วมด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ ทำให้มีความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ง่าย ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา แสงภูวา ปี พ.ศ. 2557 เรื่อง การบริหารงานโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาองค์กร วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่ชัดเจน ในทางกลับกัน ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ตัดสินใจต่าง ๆ บนหลักประชาธิปไตย อาจเป็นเพราะยังมีความยากลำบากในการนำหลักการประชาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ในบางกรณี ซึ่งอาจขัดกับรูปแบบการทำงานบางอย่างในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา สารวิทย์ ปี พ.ศ. 2561 เรื่อง การตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนตามหลักประชาธิปไตย วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาการตัดสินใจในระบบการศึกษาภายใต้หลักประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักประชาธิปไตยในบางสถานการณ์ทำให้เกิดการชะลอตัวของกระบวนการตัดสินใจ

3. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สร้างความตระหนักในการเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายร่วมกันของสมาชิกในองค์กร ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและร่วมรับผิดชอบในผลลัพธ์ขององค์กรนั้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ พิทักษ์ ปี พ.ศ. 2562 เรื่อง การสร้างการรับรู้และความรับผิดชอบในองค์กรการศึกษา วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการสร้างการรับรู้ในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การสร้างการรับรู้ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรรู้สึกมีส่วนร่วมและตระหนักถึงบทบาทของตนเองส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ประเมินศักยภาพของสถานศึกษาก่อนการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นเพราะการประเมินศักยภาพยังไม่ได้ถูกพิจารณาอย่างละเอียดก่อนที่จะมีการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งอาจส่งผลให้การตัดสินใจบางครั้งไม่ตรงกับความต้องการจริงๆ ของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระยุทธ อภัยพงษ์ ปี พ.ศ. 2563 เรื่อง การประเมินศักยภาพของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาวิธีการประเมินศักยภาพของโรงเรียนในการจัดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า การประเมินศักยภาพก่อนการตัดสินใจทำให้การตัดสินใจมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมมากขึ้น

4. ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมน่านักเรียน ครูและผู้ปกครองเข้าวัดปฏิบัติธรรมเป็นประจำในวันสำคัญทางศาสนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ผู้เรียนและชุมชน โดยใช้กิจกรรมทางศาสนาเป็นเครื่องมือสร้างจิตสำนึกด้านศีลธรรม ส่งผลต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีและเสริมสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษมศักดิ์ สอนสังข์ ปี พ.ศ. 2560 เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนผ่านกิจกรรมทางศาสนา วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนผ่านกิจกรรมทางศาสนา ผลการวิจัย พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่องมีผลเชิงบวกต่อการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ อย่างเห็นได้ชัด ตามแผนปฏิบัติงานและโครงการต่าง ๆ ที่

โรงเรียนกำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาจยังมีช่องว่างในการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากร หรืออาจเกิดจากความแตกต่างด้านความคิดเห็น ความหลากหลายของบุคลากรที่ยังไม่สามารถปรับการทำงานร่วมกันได้อย่างกลมกลืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียานุช วงศ์สุข ปี พ.ศ. 2561 เรื่อง ภาวะผู้นำและความสามัคคีในองค์กรทางการศึกษา วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการสร้างความสามัคคีในโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ความสามัคคีในหมู่คณะต้องอาศัยการสื่อสารอย่างต่อเนื่องและความเป็นผู้นำเชิงจริยธรรมจากผู้บริหาร ซึ่งหากขาดปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลต่อความร่วมมือของบุคลากร

สรุปผล

สรุปผลการวิจัยในภาพรวม

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนกลุ่มหนองกุ้งทรายมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้ รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน และด้านการสร้างความพอประมาณ ตามลำดับ ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ข้อเสนอแนะ

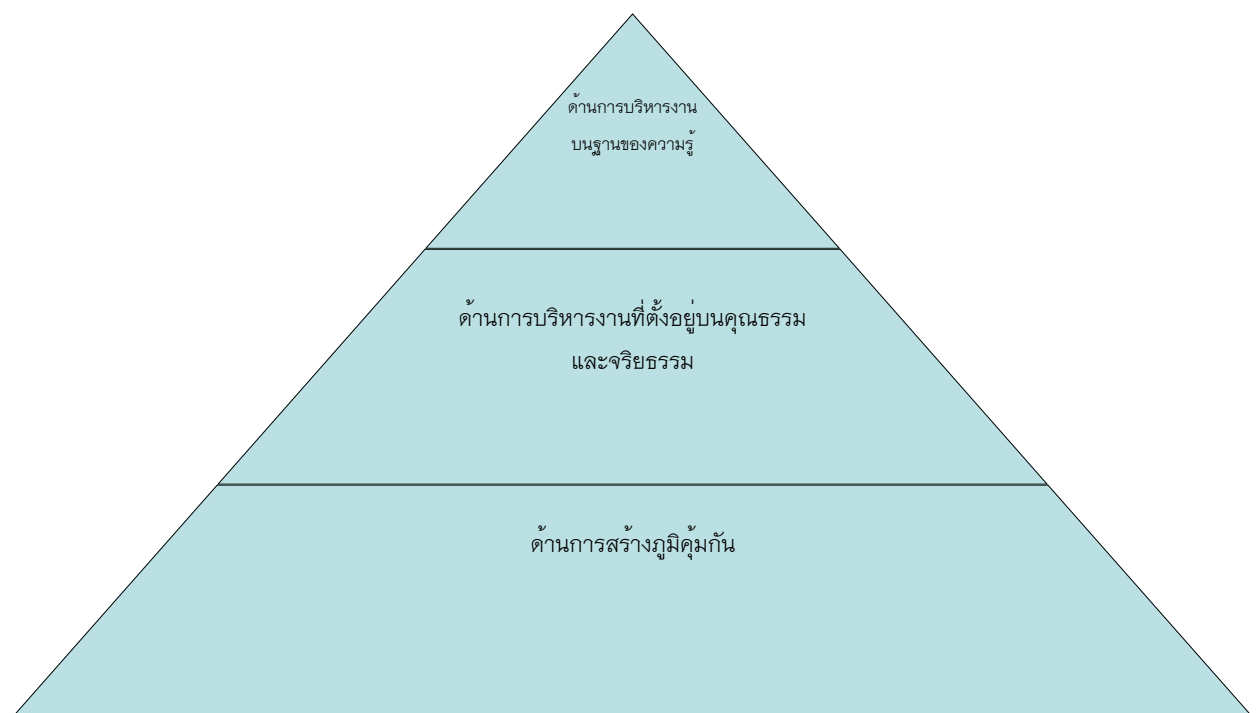
จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการสร้างความพอประมาณ ควรมีการส่งเสริมนโยบายให้โรงเรียนจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการถ่ายทอดองค์ความรู้ รวมถึงการสนับสนุนครูและบุคลากรในการฝึกอบรมด้านการสื่อสารและการถอดองค์ความรู้จากชุมชน
2. ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผล ควรสนับสนุนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีทักษะด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน และพัฒนาแผนการสอนเชิงเหตุผลเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนอย่างแท้จริง
3. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน หรือการจำลองสถานการณ์ (simulation learning) เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกคิดวิเคราะห์ ผลลัพธ์ของการกระทำ และพัฒนาทักษะการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและผลกระทบในอนาคต
4. ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้ วางนโยบายเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการเวลา เช่น การใช้เทคโนโลยีช่วยวางแผนและติดตามงาน รวมถึงส่งเสริมให้มีการกระจายงานที่เหมาะสมกับภาระงานของบุคลากรในโรงเรียน
5. ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม กำหนดนโยบายเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การประชุมสานสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ และการพัฒนาภาวะผู้นำของครู เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบหรือเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือข้อจำกัดของการบริหารในแต่ละด้าน เช่น บทบาทผู้นำ การมีส่วนร่วมของครู ชุมชน หรือผู้ปกครอง
2. ควรศึกษาการเปรียบเทียบผลการบริหารตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับโรงเรียนในกลุ่มอื่นเพื่อหาข้อแตกต่างเชิงบริบท และนำไปสู่การจัดทำแนวปฏิบัติที่สามารถปรับใช้ได้กับโรงเรียนต่างสภาพแวดล้อมหรือทรัพยากร
3. ควรวิจัยเชิงลึก (Qualitative Research) ในด้านพฤติกรรมหรือทัศนคติของผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อเข้าใจมุมมองภายในเกี่ยวกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และอุปสรรคในการปฏิบัติจริง
4. ควรศึกษาผลกระทบหรือผลลัพธ์จากการบริหารตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในระยะยาวเช่น ผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หรือความเข้มแข็งของชุมชนโรงเรียน
5. ควรพัฒนาเครื่องมือวิจัยที่สามารถวัดผลเชิงคุณภาพและผลกระทบทางจริยธรรม หรือพฤติกรรมการดำเนินชีวิต เพื่อให้การประเมินผลครอบคลุมทั้งเชิงโครงสร้าง กระบวนการ และผลลัพธ์ของการบริหารตามหลักปรัชญา

องค์ความรู้ใหม่

จากโมเดลดังกล่าวทำให้ทราบว่า ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้คือด้านที่สำคัญที่สุดของการ การบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน

References

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน: 33, 39–40, 51–63, 64–73.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แนวทางการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา พ.ศ. 2563–2565. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). การประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา: 33.
- เกษม วัฒนชัย. (2561). คุณธรรมและเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- เกษมศักดิ์ สอนสังข์. (2560). การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนผ่านกิจกรรมทางศาสนา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น: 45(1), 120–132.
- จิตาภา สุทธิพงษ์ และคณะ. (2566). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านโป่งแมลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1.
- จินตนา ภู่มุ่ม. (2558). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]: มหาวิทยาลัย (หากทราบชื่อมหาวิทยาลัยสามารถเพิ่มได้)
- จินตนา แสนภูวา. (2557). การบริหารงานโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาองค์กร. วิทยานิพนธ์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุฑามาศ ลำราญกิจ. (2564). องค์ประกอบการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: 357.
- ณัฐพงศ์ ทองภักดี. (2560). เศรษฐกิจพอเพียง: หลักคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิชาการ.
- ณัฐพร เอี่ยมหิรัญ. (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู : สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8.
- ณัฐรญา พวงธรรม. (2559). กระบวนการบริหาร POSDCoRB: 14.
- ดวงใจ สังข์ทอง. (2561). การบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ดวงแดน วงเดือน. (2558). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: 74–77.
- ถวิล เกื้อกุลวงศ์. (2560). การบริหาร: ศาสตร์และศิลป์: 60.
- ธงชัย ตีมูลพันธ์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวังสีทา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2558). ลักษณะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management: HRM) (น. 2–3). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธเนศ ขำเกิด. (2558). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM): 148–151
- ธีระ ฤกษ์เจริญ. (2558). การบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา: 89.
- ธีระยุทธ อภัยพงษ์. (2563). การประเมินศักยภาพของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้. วารสารการศึกษาการ จัดการ: 15(4), 88–101.
- นภาพดา ผูกสุวรรณ. (2558). การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียน: 17.

- นำพล เสคำพันธ์ และวิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. (2566). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทองหลักด่าน : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2.
- บุญเกิด ชาดัน. (2561). การบริหารทั่วไปในองค์กรการศึกษา : 15.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2564). การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: ราชกิจจานุเบกษา.
- ประภาพรณ รักเลี้ยง. (2556). การบริหารการศึกษา (Educational Administration) กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: 43-45, 47
- ประภาพรณ รักเลี้ยง. (2556). บทบาทสถานศึกษาในกฎหมายการศึกษา: 50.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2559). การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: 23-25
- ปรียานุช พิบูลสราวุธ. (2560). แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียานุช วงศ์สุข. (2561). ภาวะผู้นำและความสามัคคีในองค์กรทางการศึกษา. วารสารวิชาการและวิจัยทางการศึกษา: 8(3), 41-50.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2559). การบริหารงานวิชาการ : แนวคิดและขอบเขต: 2-4.
- พรทิพย์ พิทักษ์. (2562). การสร้างการรับรู้และความรับผิดชอบในองค์กรการศึกษา. วิทยานิพนธ์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชร กัดดสอน. (2559). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา): มหาวิทยาลัย (เพิ่มชื่อสถาบันหากทราบ).
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2559). การบริหาร: ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: 2-6
- มารุต ศิริโยธา. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ. วารสารวิจัยทางการศึกษา: 14(2), 55-67.
- ยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยความมั่นคง. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2564). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง: สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>.
- รายงานการสำรวจปัญหา. (2566). ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ขอนแก่น: กลุ่มงานวิจัย สพป. ขอนแก่น เขต 4.
- รายงานข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน. (2565). ข้อมูลโรงเรียนกลุ่มหนองกุงทรายมูล. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.
- รายงานผลการดำเนินงาน สพฐ.. (2565). รายงานประจำปีการศึกษา 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- รายงานผลการประเมินโรงเรียน. (2565). ผลการประเมินโรงเรียนกลุ่มหนองกุงทรายมูล. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.
- รายงานผลสำเร็จโครงการ. (2566). โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2559). การบริหารงานวิชาการ: กระบวนการและขอบเขต: 30.

- รุ่งทิพา สันติผลธรรม. (2562). เศรษฐกิจพอเพียง: วิถีชีวิตพอเพียงในสังคมไทย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลวันรัตน์ ชัยกิจธนาภรณ์. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามทัศนะของ
ผู้บริหารสถานศึกษาและครู: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท.
- วรวิพร อัจฉริยโกศล. (2556). ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) (น. 214). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วิชัยเชิงปฏิบัติการโรงเรียนกลุ่มหนองทรายมูล. (2566). การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน
ชนบท. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.
- วิชัยเชิงสำรวจความพึงพอใจ. (2566). ความพึงพอใจของชุมชนต่อการบริหารสถานศึกษา. ขอนแก่น: กลุ่มงานวิจัย
สพป. ขอนแก่น เขต 4.
- วิทยา สาระวิทย์. (2561). การตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนตามหลักประชาธิปไตย. วารสารการศึกษา: 12(3), 45-
59.
- วิมาน วรณคำ และคณะ. (2566). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3.
- ศรัณญา พันธนาดิน. (2561). การบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.
- ศศิวิมล บุญธรรม. (2560). การบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]:
มหาวิทยาลัย (เพิ่มชื่อสถาบันหากทราบ).
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2559). การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- สมเดช สีแสง. (2558). การจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: 47.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2558). สถานศึกษาและการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช: 1,30
- สันติ บุญภิรมย์. (2558). ความหมายการบริหารงานวิชาการ: 15.
- สัมภาษณ์ครูผู้ปฏิบัติงาน. (2566). การสัมภาษณ์ครูโรงเรียนกลุ่มหนองทรายมูล: (ข้อมูลไม่เผยแพร่).
- สัมภาษณ์ครูอาวุโส. (2566). การสัมภาษณ์ครูอาวุโสโรงเรียนกลุ่มหนองทรายมูล: (ข้อมูลไม่เผยแพร่).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2565). รายงานผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียน
พอเพียง. ขอนแก่น: กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่ พ.ศ. 2566.
ขอนแก่น: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). (2564). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค่าของ สกสค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). (2565). คู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค่าของ สกสค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง: กรอบแนวคิดและหลักการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2559). หลักการบริหารจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ: 16–19.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). กรอบแนวคิดการวิจัยการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุดารัตน์ กุมขุนทด และธานี เกสทอง. (2560). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3.
- สุรยุทธ์ จุลานนท์. (2564). เศรษฐกิจพอเพียง: แนวทางการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน: สืบค้นจาก <https://www.sufficiencyeconomy.org>.
- สุริพร เอี่ยวถาวร. (2562). เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาชุมชน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิชัย พันธเสน. (2560). เศรษฐกิจพอเพียง: หลักการและแนวทางการพัฒนา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเศรษฐกิจพอเพียง.
- อรุณี พันธพงศ์. (2561). การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]: มหาวิทยาลัย (หากทราบชื่อมหาวิทยาลัยสามารถเพิ่มได้).
- ปริญพร วงศ์อนุตโรจน์. (2559). การวางแผนงานวิชาการ: 3–4.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). คู่มือปฏิบัติงานข้าราชการครู: 6–7, 103.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement: 30, 607–610.
- UNDP. (2018). Sustainable Development Goals (SDGs). New York: United Nations.